

Zemes pamatīgumā ieaugot

Rožupes pamatskola ir viena no tām retajām mūsu rajona skolām, kurā paralēli mācībām liela uzmanība veltīta jauniešu audzināšanai un sagatavošanai dzīvei ar sabiedrisku organizāciju — mazpulks un gaidas — palīdzību. Šīs organizācijas plaši, aktīvi un lietderīgi darbojās trīsdesmito gadu Latvijā, tās, kā arī skauti, ir skolēnu ārpuskolas interesanta laika pavadīšanas forma daudzās valstīs mūsdienās.

Rožupes pamatskolai paveicies ar divām personībām — pagasta lauksaimniecības organizatore Vilhelmine Vaivode uzņēmusies strādāt ar mazpulcēniem, bet kultūras nama direktore Valija Vaivode ir 40. gaidu vienības (vienīgās rajonā) vadītāja.

Mazpulcēnu kustības veidošanu aizsākām 1994./95. mācību gadā, — stāsta Vilhelmine Vaivode. — Vispirms darbojāmies kā saimnieku pulciņš. Strādāju par lauksaimniecības konsultanti, un starp maniem pienākumiem bija virzīt jauniešu audzināšanu lauksaimnieku garā. Līdz tam nebija īstu zināšanu par mazpulka darbu. Darbodamies kā saimnieki, sākām mācīties mazpulcēnu statūtus, un 1995./96. mācību gadā nodibinājām savu mazpulku. Apmēram pēc pusotra gada mazpulcēni drīkstēja nodot svinīgu solījumu. Skolā šim notikumam par godu bija sarīkoti skaisti svētki, piedalījās rajona mazpulka padomes priekšsēdētājs M.Liniņš, pagasta padomes priekšsēdētājs V.Kūka.

Mazpulks ir lauksaimnieciska rakstura ārpuskolas jauniešu audzināšanas un veidošanas organizācija. Valsts mazpulku centrā mazpulku vadītājiem ieteic sākt strādāt ar jaunākajiem skolēniem, lai viņi vairāk iedziļinātos, kā arī, lai atsijātos tie, kam lauksaimniecība neinteresē nemaz. Mēs gan sākām ar piekto un sesto klašu bērniem, tagad viņi ir septītklasnieki un astotklasnieki. Šis vecums rada arī savas problēmas, bet jāsaprot, ka pārejas vecumā grūtāk ir ar visiem pusaudžiem. Dažs jāmeklē rokā uz nodarbībām, dažs jāpabar, dažs savu stādāmo ābelīti ir ielicis bedrē, aizgājis «taisīt» mūziku un pie magnetofona arī palicis. Bet kopumā visi zēni, pie tam Rožupes 1055. mazpulks sastāv no zēniem vien, ir labi, viņi pilda savu solījumu, ko devuši, iestājoties mazpulkā.

Mazpulcēns ir savvaļnieks, tas nozīmē, ka viņš brīvi var izvēlēties, ko grib, un veidot sevi. Ja viņu interesē augkopība, viņš var kopt un audzēt augus, ja izvēlas lopkopību, strādā šajā jomā. Var izvēlēties ārstniecības augu vākšanu, vai ko citu, vai vārbūt, teiksim, viņu interesē kādi vēsturiski momenti, ko pētīt.

Pirmajā gadā vairāk apzinājām paši sava pagasta dzīvi — gājām pie vietējiem zemniekiem, iepazīnām viņu saimniecības. Apmeklējām arī mazpulka vecbiedrus, kas šeit darbojušies pirms Latvijas okupācijas. Otrajā gadā ļoti nopietni pieklāvāmies mazpulka programmai, piedalījāmies mazpulka centra organizētajā konkursā «Mācos saimniekot».

Pašlaik ir 15 mazpulcēni. Lielākoties zēni izvēlējušies lopkopību, viņi audzē trušus, liellopus, cūkas. Katram jāveic arī dažādi amatniecības darbi. Mazpulcēnu darbošanās norit pēc programmas, viņiem ir jāizvēlas un jāuzraksta, ko vēlas audzēt, un tas arī jādara. Pēc noteikumiem nodarbošanās nākošajā gadā ir jāmaina. Šajā ziņā gan rodas neapmierinātība, jo lielākā daļa vēlas pamatīgāk iedziļināties savā uzsāktajā darbā. Bet nodarbošanās maiņa vajadzīga, lai veidot visus ekonomiskos aprēķinus (izdevu-

● Rauniešu mazpulka vecbiedre Monika Vaivode organizāciju vērtē kā tādu, kas labi ietekmē jauniešu audzināšanu darbam.

● Mazpulcēns Lauris Vaivods ar uzticamo draugu Kruzko pie mātes krāšņumaugu stādījumiem rāda savu nopelnīto diplomu un ...

● ... palīdz brāļim Andrim, tētim Leonam kārtot kombainu drīzajai labības plūvajai.

mi, ienākumi, peļņa), mazpulcēni paši varētu salīdzināt dažādu nozaru ienākumus un spētu konkrētajos apstākļos un konkrētajā saimniecībā izvēlēties visienesīgāko nodarbošanās veidu.

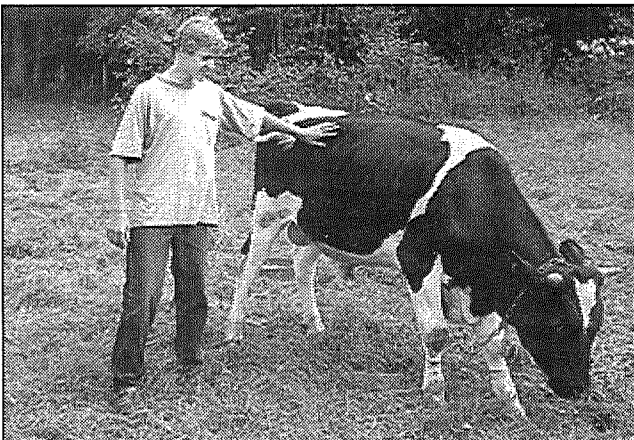
Mazpulka centra konkursu prasības ir negrozāmas. Noteiktā laikā jāsaprāt aprēķini, apraksti, bez tam arī literāra novirziena darbs — humoreska vai anekdote, kā arī apraksts par kādu vietējo ievērojamu cilvēku. Tam visam vajadzīgas arī teorētiskas zināšanas. Tās nodarbības sniedzu gan es pati, gan tiek izmantotas savu vecāku, kā arī lielāko brāļu un māsu — lauksaimniecības skolu audzēkņu zināšanas, grāmatas, viņi meklē attiecīgo literatūru bibliotēkās. Ļoti labu darbu ar visādām tabulām par cūku audzēšanu šogad bija sagatavojis Lauris Vaivods.

Šīs vasaras mazpulcēnu darbus pagaidām negribu izpaust, tas ir noslēpums līdz konkursa noslēgumam. Pirm mazpulcēni audzēja kāpostus, kartupeļus, burkānus, mājlopus. Lieku viņiem vērot augu attīstību, ziedēšanu, nobriešanu, lai nebūtu tā, ka skatē uz žūrijas komisijas jautājumu pateiktu, ka visa kopšana bija tikai ravēšana.

Rožupes pamatskolas direktore Aloida Rimicāne augstu vērtē Valijas Vaivodes un Vilhelmines Vaivodes darbošanos:

— Šie cilvēki ir entuziasti, kas uzņēmušies tādu darbu, par kuru man, kā direkto-

● Rožupes 1055. mazpulka vadītāja Vilhelmine Vaivode skolas jaunajā augļu dārzā, kurā katrs mazpulcēns iestādījis savu ābelīti, kā arī citu augļu kociņu stādus. Visi kopā seko kociņu attīstībai, mācīsies veidot vainagu.

● Sava kopēja Oskara Ivanova rūpes par sevi Rembo prot novērtēt, čakli pieņemdamies svarā un tādējādi pelnīdams Oskaram uzslavas.

vā visus pārsteidzis ar savām koka karotēm, ko gandrīz katrs gribējis rokā pasvastīt. Karotes, svečturi, darbarīku rokturi. Nekas sevišķs tas nav, saka Oskars, redzēju, kā tētis taisa, pamēģināju un man sanāca. Karote divās stundās gatava. Vajag tikai piemērotu bērza vai liepas pagali. Trīspadsmitgadīgajā zēnā jaušams īsts zemes pamatīgums, ar cieņu viņa intervēšanai seko mazākais brāļuks.

Lauris Vaivods labprāt kopj cūkas. Divas baltas, apaļīgas, spodras sivēnmātes, labi paēdušu dzīvnieku izteiksmē vaļojas aizgaldā. Blakus telpā — atšķirtie rukšuki. Lauris kopj visu šo baru, bet uzskatei, pārskatam, svēršanai un aprēķiniem ir izvēlēties vienu apaļīgāko, kas tad arī skaitoties kā mazpulcēna darbs.

Lauris ir viens no Vaivodu ģimenes sešiem bērniem trīs brāļu un trīs māsu pulciņā. Plaša bagātīgi iekārtotā dzīvojamā mājā, vesela rinda saimniecības ēku, visdažādākā tehnika, mājlopi un ganāmpulks, lielā apsaimniekojamās zemes platība, mātes Irēnas greznās rožu un citu puķu dobes, — viss kopā šeit liecina par turību, pārticību un paša Liepu saimnieka Leona Vaivoda saimniekošanas vērienu. Latvijas mazpulka ziemas konkursā «Mācos saimniekot» Laurim piešķirts diploms. Vecāki priecājas par dēla panākumiem un darbošanos mazpulkā. Vajadzības gadījumā mamma piepalīdzot noformēt rakstiskus darbus. Lauris ne tikai kopj rukšus, bet jau pēc 5. klases iemācījies strādāt ar siena vālotāju.

Laura vecmamma Monika Vaivode — viena no mazpulka vecbiedrēm. Toreiz viņa darbojusies Reutovas (Rauniešu) mazpulkā.

— Mazpulcēnos iestājos 1938. gadā, — atceras Monika Vaivode. — Bijām divpadsmit skolēni ceturtajā klasē, pieci iestājamies mazpulkā. Vasarā vajadzēja strādāt katram savā parauglaucīnā, audzējām kartupeļus, kāpostus, safrānu, citas garšvielas. Protams, tēvs palīdzēja dārziņu apstrādāt. Rudenī komisija ieradās apskatīties. Strādājām rokdarbus. Sašuvām formas tērpus. Mums bija pelēkas kleitas, pelēkas cepures ar āboliņa lapas nozīmīti — mazpulka emblēmu. 1939. gadā skolā notika liela darbu izstāde. Mazpulka vadītājs bija Antons Vilcāns no Promiem, viņš tagad dzīvo Amerikā. 1940. gadā mazpulka darbība tika pārtraukta. Māte pārkrāsoja formas tērpus, un ar to arī beidzās. Mūs ieskaitīja kulakos.

Priecājos, ka tagad mazpulki darbojas, ka arī mazdēls ir šajā organizācijā, kurā māca pamatīgu attieksmi pret zemes darbiem.

L.Rancāne
J.Silicka foto

Par Rožupes pamatskolas gaidu organizācijas darbu lasiet «Novadnieka» nākamajā numurā

